

- медији за пројекцију сликовног градива, филм и видео медији
- дигитални медији

5. Начини излагања

- излагање у неколико делова
- интегрисање извора
- израда на основу података из Увода
- базирање на карактеристикама
- више разговора са уредником.

- media for projection of graphic material, movie and video media
- digital media.

5. The methods of publishing:

- publishing in several parts
- integration of sources
- creation based on Introduction
- basing on characteristics
- discussion with editor.

Предлог је да Део 2 садржи:

1. Избор примарних и секундарних елемената
  - избор одреднице за описивану публикацију
  - правило више од три аутора
2. Задаци уредништва
  - прерада поглавља 21 (избор)
  - модернизација терминологије (унос)
  - концепт збирке

Предлог је да се Део 3 састоји од:

1. Облика доступних података
  - садашња поглавља 22-25 укључила би принципе нормативне контроле
  - поглавље 25 (Јединствени наслов) – одреднице за дела и све појавне облике.

AACR3 – план израде

Октобар 2004. – Нацрт 1. дела
Април 2005. – Нацрт 2. дела
Октобар 2005. – Нацрт 3. дела
Април 2006. - Коначна верзија 1. и 2. дела
Октобар 2006. – Коначна верзија 3. дела
Новембар 2006. – Коначна верзија Увода
Децембар 2006. – Коначан текст за издавање
Јун 2007. – Издавање коначне верзије AACR3.

Александра Настић
Универзитетска библиотека «Светозар Марковић»,
Београд

Part 2 will have:

1. Choosing of primary and secondary elements
  - main heading for publication or document
  - more than three authors rule
2. The obligations of the editorial board
  - revision of chapter 21
  - terminology modernization
  - collection concept.

Part 3 will have:

1. The form of availability data
  - chapters 22-25 will include the principles of authority control
  - chapter 25 (uniform title) – the headings for all embodiment of documents.

AACR3 – plan

October 2004. – Project Part 1
April 2005. – Project Part 2
October 2005. – Project Part 3
April 2006. – Final version of Part 1 and 2
October 2006. – Final version of Part 3
November 2006. – Final version of Introduction
December 2006. – Final text for publishing
June 2007. – Publishing of final version of AACR3.

Aleksandra Nastić
University Library «Svetozar Marković»,
Beograd

COBISS конференција 2004: приказ сесије

**НАЦИОНАЛНА КАТАЛОШКА ПРАВИЛА И
АНГЛО-АМЕРИЧКА ПРАВИЛА ЗА
КАТАЛОГИЗАЦИЈУ
У ЧЕШКОЈ РЕПУБЛИЦИ**

COBISS конференција 2004. године, одржана у Марибору од 9 до 11 новембра, једним својим делом била је посвећена каталожким правилима, националним и Англо-америчким (AACR2).

COBISS Conference 2004: session review

**NATIONAL CATALOGUING RULES
AND ANGLO-AMERICAN RULES
IN CZECH REPUBLIC**

The COBISS Conference 2004 was held in Maribor from 9th to 11th November. One of segments of the Conference was dedicated to cataloguing rules, national and Anglo-American (AACR2).

Потреба за доношењем међународних каталожских принципа постаје актуелна почетком двадесетог века. Три деценије после објављивања Катерових Правила за унакрсни каталог (Charls Ami Cutter, Rules for a dictionary catalog, 1876), настају Англо-америчка правила за каталогизацију (1908). Пролазећи кроз више развојних фаза, ова широко распрострањена правила, заснована на Паницијевом каталожском концепту (Anthony Panizzi, The 91 rules for compilation of the catalogue of the British Museum, London, 1841), оствариће снажан утицај на развој каталожке теорије и праксе у земљама енглеског говорног подручја, а у измењеним (адаптираним) издањима и у неким роман-ским, скандинавским и словенским земљама. С друге стране, Пруске инструкције (Instruktionen für alphabetischen Kataloge der preussischen Bibliotheken, 1899) утицаће на каталожку праксу у средњој Европи и у неком земљама источне и јужне Европе.

После Другог светског рата отпочиње интензивнији рад на доношењу јединствених каталожских принципа. Ревидирано издање AACR појављује се 1949. године, следеће издање излази 1967. године. Ревизија AACR2 инкорпорира два сета ревизија (амандмане из 1999. и 2001.) укључујући ревизију верификовану током 2001. и завршену 2002. године. Начињене су значајне промене у поглављима које се односе на картографску грађу (3), електронске ресурсе (9) и континуиране изворе (12). Правила су конципирана тако да имају широку примену у свим типовима библиотека и могу се примењивати у класичним и електронским каталожима.

У том истом периоду на просторима бивше Југославије, национална правила за каталогизацију. Закључци усвојени на Париској конференцији подстакли су реализацију идеје о стварању општег југословенског правилника. Комисија за каталогизацију СДБРЈ донела је 1961. године препоруку да се приступи изради националног каталожског правилника. Овај сложен и одговоран задатак поверен је Еви Верони. Први део правила (ППИАК 1) објављен је 1970. године. Године 1980. објављено је измењено издање опет првог дела. Овај део се бави одредницом и редалицом, у допуњеном делу разрађена је кооперативна одредница. Други део правилника (ППИАК 2) доноси прописе о библиографском опису монографских публикација у складу са одредбама ISBD (M) (1974). Овај други део издат је 1984. године.

Правилник се још увек користи и у Хрватској и у Србији. Он је без проблема пребачен у UNIMARC формат. У Хрватској се данас користи програм за каталогизацију КРОЛИСТ док се у Србији у највећим библиотекама (Народна библи-

A need to make international cataloguing rules became very actual in the beginning of 20th century. Three decades after publishing of Cutter rules (Charles Ami Cutter, Rules for a dictionary catalog, 1876.) the Anglo-American rules were made (1908). Passing through a number of development stages, these were wide spread rules, based on Panizzi (Anthony Panizzi, The 91 rules for compilation of the catalogue of the British Museum, London, 1841) cataloguing concept, and will make a strong impact on the development of the cataloguing theory and practice in English speaking countries and in revision editions in some Roman, Scandinavian and Slavic countries. On the other hand Prussian instructions (Instruktionen für alphabetischen kataloge der preussischen Bibliotheken, 1899) will influence cataloguing practice in Central Europe and in some countries of East and South Europe.

More intensive work to bring unique cataloguing principles begins after 2nd World War. Revision edition of AACR appears in 1949, next edition is from 1967. Revisions of AACR2 incorporate two appendixes of revision (amendments from 1999 and 2001) including revision verified during 2001 and finished in 2002. Very important changes were made in chapters about cartography material (3), e-resources (9) and continuing resources (12). The rules were made that way that is very easy to use them in all types of libraries, and it can be used in classical and e-catalogues.

At the same time, in former Yugoslavia national cataloguing rules were developed. Decisions from the Paris conference induced to carry out an idea of making universal Yugoslav rules. Commission for cataloguing (SDBRJ) recommended in 1961 to begin to make national cataloguing rules. This complex and responsible task was confided to Eva Verona. First part of rules was published in 1970. In 1980 changed edition of the first part was published. This part is about headings, in changed edition was worked out a cooperative heading. Second part of the rules brings regulations about bibliographic description of monographic publication in accord with order of ISBD(M) (1974). This second part was published in 1984.

This rules (PPIAK 1, 2) are still using in Croatia and Serbia. Rules were without any problems converted in to UNIMARC format (UNiversal MACHine-Readable Cataloguing). In Croatia librarians are using CROLIST cataloguing program,

отека Србије - Београд, Библиотека Матице српске - Нови Сад, Универзитетска библиотека "Светозар Марковић" - Београд) и у великом броју мањих библиотека користи COBISS. Узајамна база података COBIB.SR успостављена је почетком 2003. године. Свака библиографска јединица каталогизује се само једном, у складу са националним каталошким принципима (ППИАК 1, 2), одговарајућим ISBD-има, стандардима и правилима за садржинску обраду и у релевантним форматима (UNIMARC, COMARC). За сада ова база има преко 1. 500.000 каталошких записа

За нас је врло интересантно искуство Чешке која је са својих националних правила за каталогизацију прешла на раду према Англо-америчким правилима (AACR2).

Имплементација Англо-америчких каталошких правила, друга ревизија (AACR2) у Чешкој уско је повезана са почетком аутоматизације каталогизације у Чешкој Републици почетком 90-тих година. Први кораци у аутоматизацији касних 80-тих година били су базирани на комбинацији старих Чешких каталошких правила и Чешког формата за размену. После 1989. године, чешки библиотекарски успоставили су нове контакте и сарадњу са колегама из света. Боље су се упознали са међународним библиотечким токовима, и то их је учврстило у идеји да је неопходно да се чешка каталошка правила хармонизују са већ шостојећим модерним правилима. Први покушај је начињен почетком 1990-тих, када је група чешких каталогизатора покушала да створи нова чешка каталошка правила базирана на старим националним правилима и на препорукама ИФЛА. Овај посао је трајао око две године али није довео до опште прихваћених правила. Затим су каталогизатори дошли до закључка да би најбоље решење било да се преузму већ постојећа правила. У одлучивању важну улогу имало је и број постојећих записа у страним базама, као и потреба да правилник садржи правила за каталогизацију нових врста докумената и нормативну базу аутора, што су чешки каталогизатори превидели у изради свог правилника. AACR2 им је био препоручен као комплексан, конзистентан и веома коришћен правилник, са добрим одржавањем. Време је било веома важан фактор за имплементацију AACR2. Решење у вези са стандардима (правила и формат) и њихова имплементација је морала да буде реализована у веома кратком времену, јер су ови стандарди били база за CASLIN (Чешка и Словачка Информациона Мрежа, пројекат финансиран из иностранства) централни каталог. С друге стране, временски фактор је играо важну улогу у вези са машински читљивим каталогом који је до тада урађен, око 80. 000 записа. Обе ове чињенице су подстакле чешке библиотекарске

while in Serbia the biggest libraries (National Library in Belgrade, Library of Matica Srpska in Novi Sad and University Library "Svetozar Markovic" in Belgrade) are using COBISS. Cooperative cataloguing database COBIB.SR was established in the beginning of 2003. Every bibliographic entry is catalogued only one time in accord with national cataloguing principle (PPIAK 1, 2), corresponding ISBD standards and rules for bibliographic description and in relevant formats for machine readable cataloguing (UNIMARC, COMARC). At the moment the database has over a 1.500.000 bibliographic entries.

For us Czech experience is very interesting. They passed from their national rules to Anglo-American rules (AACR2).

The implementation of Anglo-American cataloguing rules, 2nd revision (AACR2) in Czech Republic is related with the beginning of its computerized cataloguing since the early 1990's. First steps in automation in the late 1980's were based on combination of older Czech cataloguing rules and the Czech Exchange Format. After 1989 Czech librarians established new contact and cooperation with colleagues throughout the world. They became acquainted better with the international library environment. They confirmed themselves in the idea that it is necessary to harmonize their cataloguing rules with existing modern rules. The first attempt was made in the beginning of 1990's, when a group of Czech cataloguers tried to create new Czech cataloguing rules based both on the Czech tradition and IFLA recommendations. This work lasted about two years, but didn't give birth to a new, generally accepted code. Afterwards the cataloguers arrived at a conclusion that the best solution would be to take over existing cataloguing rules. Not just a number of existing records in foreign databases played an important role, but also the requirement, that the code should include rules for cataloguing new special types of documents or authority headings, which the cataloguers missed in code. AACR2 were recommended them as a complex, consistent and widespread code, with a good maintenance. Time horizon was an important factor for an implementation of AACR2. The solution about the standards (rules and format) and their implementation had to be completed in a very short time period, because these standards served as a basis of CASLIN (Czech and Slovak Information Network, a project supported by foreign funds) union catalogue. On the other hand, time factor played an important role in connection with machine readable cataloguing done by then, about 80 000 records. Both of aforementioned facts

имплементирају нове стандарде у кратком периоду од две године.

Народна библиотека Чешке Републике (NL CR) је тело које одговорно за каталошку политику у Чешкој. Ово тело је било суочено са тешким задатком, требало је превести све неопходне материјале (AACR2, приручник за AACR2). Трпало је такође одлучити да ли да се AACR2 имплементира без великих промена или да се прилагоди националној каталошкој традицији, да се дефинише ниво каталогизације, да се организују курсеви за библиотеке.

Посао везан за превођење остао је у оквиру Националне библиотеке, остали припремни послови су делимично били подељени међу библиотекама из других већих библиотека, чланови Групе за описну каталогизацију. Ова група је основана 1994 а кандидати су морали да прођу испит који се састојао из познавања AACR2, ISBD и UNIMARC. Група је била одговорна за основно тумачење нових стандарда.

У подручју AACR2 овај задатак се састојао из:

1. Прихватање **МИНИМАЛНОГ НИВОА** података у опису за централни каталог.

Тумачење и усвајање ове врсте података и одредница су том тренутку имале предност.

2. Рад на **ЧЕШКОМ ТУМАЧЕЊУ**

Када се 1993. отпочело са овим послом у Чешкој, постојале су неке разлике између поглавља AACR2 која су се базирала на ISBD, и самог ISBD. Те разлике су анализирание и за тестни период је препоручено да се у случају разлике између AACR2 и ISBD следи ISBD. Касније је ова препорука одбачена. При усвајању AACR2 појавила се још једна потешкоћа. Неки делови правилника били су за чешку праксу неуобичајени тако да их је било тешко усвојити и применити. Чешки библиотекари су размишљали да их избаце из каталошке праксе. На послетку, мишљења каталогизатора "сувише тешко да би их разумели каталогизатори из мањих библиотека" навео је Групу на закључак да ти делови, осим они који се односе на корпоративну одредницу, нису обавезни за минимални ниво записа.

Треба напоменути, да су чешке препоруке у периоду основнога усвајања AACR2 садржале:

а) Генерална препорука у односу на коришћење језика

Било је важно веома прецизно решити коришћење језика не само у квалификаторима и напомена (за то се користи чешки) већ и за јединствене наслове, међународне корпорације итд.

encouraged librarians to implement new standards in a short period of two years.

The NL CR as a body responsible for the cataloguing policy in the Czech Republic was confronted with a difficult task: it had to translate all the necessary materials (AACR2, handbook for AACR2). Also, it had to decide whether to implement AACR2 without major changes or with sweeping changes reflecting national cataloguing tradition, to define a level of cataloguing and to organize trainings for other libraries.

The works connected with translation remained within the scope of the NL CR, other preparative works were partially shared with librarians from other bigger libraries, members of Descriptive Cataloguing Group. This group was established in 1994 (the candidates had to pass an exam from AACR2, ISBD and UNIMARC) and was charged with assignment of basic interpretation of the new standards.

In the area of AACR2 these tasks consist of:

1. Adoption of **MINIMAL LEVEL** of detail in the description for union catalogue.

Interpretations and implementation of these types of statements and headings were then considered preferentially.

2. Work on **CZECH INTERPRETATION**

In 1993 when they started with interpretations of AACR2, there existed some differences between ISBD -based chapters of AACR2 and ISBD. They analyzed them and for the testing period they recommended: in case of difference between AACR2 rule and ISBD recommendations follow the ISBD. Later this decision was abandoned. There was another temptation on the way to AACR2. Some parts of the code were uncommon in their practice and so it was difficult to start with them. Czech librarians considered their elimination from cataloguing practice. At the end the standpoint of cataloguers "too difficult to be understood by cataloguers from smaller libraries", led the group just to the conclusion that with an exception of corporate body names (used as main entry) these types of headings are optional at minimal level records.

In conclusion of the basic period of AACR2 implementation, it consisted of:

а) General recommendation to a language preference

It was important to solve very accurately the language preference not only in qualifiers and notes (they use Czech) but also in uniform titles, international corporate bodies etc.

б) Информације о шемама за транслитерацију (и даље се користе чешке традиционалне шеме)

ц) Табеле са сажетком необавезних додатака у оквиру AACR2 и Чешких препорука

3. ОБУКА КАТАЛОГИЗАТОРА

Како је Чешка Национална библиотека, задужена за каталожку политику у Чешкој републици, то обухвата и обуку библиотекара. На почетку њиховог рада са AACR2, прве радне групе (радна група за каталогизацију, предметну обраду, каталогизацију картографских докумената, каталогизацију некњижне грађе), биле су организоване углавном тако да интерпретирају правила. Организована су два једнонедељна курса на којима су предавачи били из САД и Велике Британије. Приручници са курсева су преведени (уз додатак сто примера) за коришћење у другим библиотекама. Касније су радне групе биле промењене у групе предавача за обуку AACR2/ UNIMARC и AACR2/MARC21, који су били одговорни за предавања каталогизаторима из својих регија. У Чешкој постоје и специјализоване школе за обуку каталогизатора али још увек има пуно библиотекара који долазе у библиотеке из других професија, тако да је број предавања о AACR2 још увек већи од свих других. Има доста библиотека у Чешкој Републици са ограниченим бројем запослених или без професионалних каталогизатора где је знање о AACR2 и даље јако мало тако да су те библиотеке углавном охрабрене да само преузимају записе из других база. С друге стране, има много каталогизатора са великим искуством у раду на AACR2 који долазе из градских, стручних, универзитетских, итд. библиотека и који могу да одржавају професионалну обуку у другим библиотекама.

4. **НАЈТЕЖИ ДЕЛОВИ AACR2** са становишта чешке каталожке праксе су:

а) Корпоративно тело

Правило 21.1B. Корпоративно тело као одредница, и генерално сва правила везана за корпоративно тело.

б) Колекције радова различитих аутора или тела

в) Лимитирано коришћење неких врста одредница

У поређењу са чешком традицијом, у AACR2 су много строжа правила око уношења података у вези са секундарном одговорношћу, (правило 21.30K,1 и 2).

b) Information about transliteration scheme (they maintained their traditional scheme).

c) Table with summary of optional additions within AACR2 and Czech recommendation.

3) TRAINING OF CATALOGUERS

Czech National Library is responsible for cataloguing policy in Czech Republic and the task also implies training of librarians. In the beginning of their work with AACR2, the first working groups (working groups from descriptive cataloguing, subject cataloguing, cataloguing of cartographic documents and non-book materials) were organized mainly in order to help to interpret the rules. Two one-week trainings were organized, lectured by tutors from USA and Great Britain. A training manual was translated (with one hundred examples) for use in other libraries. Later these working groups were changed in groups of AACR2/ UNIMARC and AACR2/ MARC21 tutors, who were responsible for training of cataloguers in their regions. It is possible to study cataloguing at specialized schools but there are still many librarians in Czech Republic, who come to the library from other professions, so the number of AACR2 courses leads the list of librarian courses. There are still small libraries in Czech Republic with limited staff or without professional cataloguers where knowledge of AACR2 is still often so low that these libraries are primarily encouraged to copy record from other databases. On the other hand, there are many cataloguers from municipal, specialized, university etc. libraries who are able to support other libraries with a professional training.

4) **MOST DIFFICULT parts of AACR2** from the point of view of the Czech cataloguing practice.

a) Corporate bodies

The rule 21.1B. Entry under corporate body and all the rules generally connected with corporate bodies.

b) Collection of works by different persons or bodies.

c) Limited use of some types of headings

Compared with older Czech tradition there are more strict rules in AACR2 for other persons responsible for work, 21.30K, 1 and 2: translators, illustrators etc.

Чешки пут ка AACR2, као новом стандарду у каталошкој политици, био је под утицајем пређашњим искуствима и старим каталошким правилима, временом имплементације итд. Први резултати су се показали крајем прошле деценије, када су се сусрели са мишљењем страних каталогизатора (углавном из Велике Британије и САД) који су почели да преузимају њихове записе преко OCLC-ја. У исто време они су успешно почели да преузимају записе из страних библиотека користећи OCLC, а касније директно из базе Конгресне библиотеке у Вашингтону преко Z39.50 протокола.

Иако још увек има неких проблема у раду, чешки библиотекари су задовољни својим избором каталошких правила по којима раде већ десет година.

Софија Којевић

Универзитетска библиотека "Светозар Марковић",
Београд

The Czech way to AACR2 as a new standard in the cataloguing policy was influenced by the previous experience with their former cataloguing rules, time of implementation etc. The first results they received in late 1990's, when they were confronted with opinion of foreign cataloguers (mostly from Great Britain and USA) who had copied their records from OCLC. At the same time they successfully started to copy records of foreign libraries using OCLC and later directly database of Library of Congress and other libraries via Z39.50 protocol.

Although there are still some difficulties, they are glad that they benefit from their choice of cataloguing rules.

Sofija Kojević

Univerzitetska Biblioteka "Svetozar Marković"
Belgrade

COBISS конференција 2004: приказ сесије

ИСКУСТВА СА ПРАВИЛИМА ЗА КАТАЛОГИЗАЦИЈУ И AACR2 У СЛОВЕНИЈИ

У оквиру COBISS конференције одржане у Марибору од 9. до 11. новембра 2004, посебна пажња је посвећена искуствима са изградом превода каталошких правила AACR2 у Словенији.

Први словеначки правилник о каталогизацији датира из 1947. године и био је утемељен на англо-америчким правилима, која су у то време била најмодернија начела у свету. У новом издању Правилника за каталогизацију из 1967. уграђена су и Париска начела која су обухватала разрешавање ауторства и обликовање одредница. Путеви англо-америчких и националних правила у овом периоду били су различити иако су тежили истом циљу.

По настанку међународних стандарда за библиографски опис ISBD које је седамдесетих година издала ИФЛА, као део пројекта универзалне библиографске контроле, поменути словеначки Правилник за каталогизацију је делимично застарео. Словенија је подржала замисао јединственог правилника који би олакшао размену информација и библиографских записа између библиотека и који би важио за све бивше републике старе Југославије.

COBISS Conference 2004: session review

EXPERIENCES WITH THE CATALOGUING RULES AND AACR2 IN SLOVENIA

During the COBISS conference held in Maribor (November 9-11, 2004) special attention was paid to the AACR2 rules recently translated to Slovenian language.

The first Slovenian Cataloguing Code was published in 1947, and it was based on the Anglo-American Code, by that time the most modern in the world. In a new edition in 1967 it included the Paris Principles, which regulated the authorship and the creation of headings. The ways of Anglo-American and Slovenian rules in this period were different, but the goal was the same.

After the introduction of the international standards ISBD, edited by IFLA in the 70's, as a part of the project of Universal Bibliographic Control, the mentioned Slovenian cataloguing rules were considered partly obsolete. Slovenia backed up the idea of a unique code which could facilitate the exchange of information and bibliographic description between libraries and which would be valid for all the ex-republics of the former Yugoslavia.